

ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНО ПОВЕДЕНИЕ ПРИ БЕДСТВИЯ И АВАРИИ

ПРИ ПОЖАР ИЛИ АВАРИЯ ПОЗВЪНЕТЕ НА ТЕЛЕФОНА НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА ЗА СПЕШНИ ПОВИКВАНИЯ - 112

СЪОБЩЕТЕ:

- Кой се обажда (Вашето име);
- Отчетливо и бавно кажете какъв е проблема: “пожар”, има ли пострадали или застрашени хора след това посочете адреса (град, квартал, улица, №, близка пряка).

Ако имате ранени хора извикайте незабавно за помощ на висок глас.

Без да поемате излишен личен риск - опитайте се да загасите пожара с пожарогасител или с подръчни средства. Как се прави това с пожарогасител?:

- Издърпайте обезопасяващия щифт;
- Натиснете ръчката и насочете струята близко до основата на пламъците;
- Дръжте здраво насочващото устройство.

Спрете гасенето на пожара ако забележите, че той се разпространява към горната част на помещението или в посока изхода и незабавно избягайте навън.

Затворете прозорците и вратите на помещенията преди да ги напуснете.

Излезте бързо навън без да мислите за ценности и пари. Не се връщайте обратно.

За евакуация използвайте евакуационните стълбища или аварийните такива. В никакъв случай не използвайте асансьорите.

Ако сте в асансьор по време на пожара спрете на най-близкия етаж и го напуснете.

Ако при Вашата евакуация евакуационни пътища са задимени, започнете да се движите възможно най-ниско, защото там температурата е по-ниска и видимостта е по-добра.

При невъзможност да напуснете Вашето жилище, в следствие на дим или висока температура, отидете в банята, затворете вратата, поставете мокри кърпи под вратата и изчакайте служителите от пожарната.

Когато сте в помещения с много хора (театри, кина, спортни зали, стадиони, търговски центрове и т.н.) и бъде подаден сигнал за пожар направете следното:

- най-важно е да не изпадате в паника и да запазите спокойствие. Вашата паника може да бъде предадена и на хората около Вас;
- следвайте евакуационните знаци и напуснете помещенията без да измествате и блъските останалите хора;
- за излизане от помещенията използвайте евакуационните пътища и изходи.

Не скачайте от височини.

- не се връщайте обратно в сградата ако сте забравили нещо.

ПРИ ПОЖАР

Използвайте пожарогасител за погасяването на малки пожари. Може да

използвате и вода, ако пожарът не е от електрически или химически характер. Ако пожарът е прекалено голям за изгасяване, напуснете сградата веднага. Не спирайте, може би няма да имате достатъчно време. Когато излезете навън и сте в безопасност, използвайте телефон и подайте сигнал.

Изчакайте на безопасно място пристигането на екипите на пожарната и ги информирайте относно вида, големината и местоположението на пожара. Ако дрехите ви се запалят, не тичайте. Това ще доведе до по-бързо разпространение на огъня. Вместо това спрете, легнете на земята, покрийте си лицето с длани и се търкаляйте, докато огънят изгасне.

Ако е задимено, покрийте устата и носа си с кърпа или дреха и се движите ниско до земята, докато излезете от сградата. Повечето смъртни случаи по време на пожари се дължат именно на въздействието на дима.

Ако вратата или дръжката ѝ са горещи, ако излиза пушек под и около нея, не я отваряйте. Това означава, че пожарът е наблизил.

Ако сте заключени или блокирани в стая, използвайте ленти, мокри кърпи или дрехи, за да запушите всякакви пукнатини и цепнатини около вратата. Обадете се на тел. 112 и обяснете точното си местоположение. Може дори да оставите някакъв знак вън на прозореца, за да обозначите точното място, където се намирате.

ИМАЙТЕ ГОТОВ ПЛАН ЗА БЯГСТВО(ЕВАКУАЦИЯ)

Планирайте маршрут за бягство и се погрижете всички да го знаят.

Не блокирайте изходите. Те винаги трябва да са чисти и проходими.

Най-добрият маршрут е нормалният път за влизане и излизане от дома ви.

Измислете резервен маршрут, в случай че първият е блокиран.

Отделете няколко минути, за да отрепетирате плана за бягство.

Дръжте ключовете от вратите на места, където всички могат да ги намерят.

Определете място за среща на всички членове на семейството на безопасно място извън дома.

В КУХНЯТА

Не оставяйте децата сами в кухнята. Дръжте кибритите и тенджерите далеч от обсега им.

Ако се наложи да излезете от кухнята – свалете тиганите от котлона или намалете мощността му.

Внимавайте, ако носите широки дрехи. Те лесно може да се запалят.

Дръжте всички парцали и кърпи далече от котлоните и скарата.

Специалните уреди за подаване на искра са по-безопасни за запалване на газов котлон от запалките и кибритите, тъй като нямат открит пламък.

Проверете дали сте изключили котлона, след като приключите с готвенето.

Дръжте електрическите уреди и кабели далеч от вода.

Проверявайте дали тостерът е чист и на безопасно разстояние от завеси и хартиени кърпи.

Поддържайте фурната, котлона и скарата чисти и в добро състояние.

Натрупването на мазнина може да предизвика пожар.

Ако олиото започне да пуши, значи е прекалено нагрято. Изключете уреда и го оставете да се охлади.

Използвайте електрически фритюрник с контролен термостат – този тип

фритюрници не могат да прегреят.

Ако тиганът пламне, не поемайте излишен риск. Ако е безопасно, изключете котлона. В никакъв случай не хвърляйте вода върху него.

Не гасете огъня сами – излезте навън и позвънете на тел. 112.

НА РАБОТНОТО МЯСТО

Правила относно пожарната безопасност на работното място

Всички вътрешни врати са изправни и не са блокирани. Самозатварящите се устройства са изправни. Пожарозащитните врати се държат затворени. Вратите на изходите са в добро състояние и не са блокирани. Всички вътрешни коридори, намиращи се по евакуационния път, са чисти.

Пожарогасителите и вътрешните противопожарни кранове са достатъчно на брой и разпределени във всички работни зони, като са поставени на видно и леснодостъпно място. Персоналът е запознат с местоположението и начина на употребата им. Типът и видът им отговарят на съответния пожарен риск.

Обслужвани са редовно (заредени) и са в изправност.

В района на обекта има достатъчно на брой противопожарни хидранти. Те са изправни, ясно обозначени, леснодостъпни и не се блокират от автомобили.

Наличните противопожарни, известителни и гасителни инсталации са изправни и обслужвани редовно.

Запалителните течности се складираат в отделени складови помещения, изградени от негорими материали, които не се използват за други цели.

Пренасят се в обезопасени контейнери и се използват на безопасно разстояние от всякакви източници на запалване. На работното място се съхранява такова количество, каквото ще е необходимо за дневното производство.

Работното място е чисто, отпадъчните продукти редовно се отстраняват.

Зоната около сградата се поддържа чиста от суха трева, храсти, хартии, картони и др.

Използват се стационарни, здраво закрепени отоплителни уреди, които се разполагат на безопасно разстояние от запалими материали. При употребата на преносими отоплителни уреди те са укрепени срещу преобръщане.

Всички налични електроуреди са защитени и се поддържат чисти от отпадъци.

Електрическата инсталация се проверява и тества периодически, като повредите са докладват и поправят навременно. Използването на електрически удължители и разклонители е сведено до минимум, като са взети мерки срещу претоварването им. Използват се само стандартни електрически предпазители. Има установен ред в края на работния ден да се изключва електрическото захранване.

Тютюнопушенето е забранено.

Всички машини и оборудване редовно се проверяват и поправят. Оборудването се поддържа чисто от отпадъчни материали и е разположено, така че да се предотврати натрупване и задръстване с изходни материали и готова продукция.

Складовите помещения са отделени от производствените. Готовата продукция е подредена, така че винаги да има свободен достъп до всяка част на склада.

Всички входове са осигурени срещу нарушители. След приключване на работния ден всички врати и прозорци се проверяват дали са затворени.

Площта около сградата редовно се окосява и почиства от отпадъци и суха растителност. При извършването на ремонти се взимат всички предпазни мерки

относно използването на електрожени, режещи инструменти и др. Работната зона, в която се е извършила заваръчна дейност се проверява периодично след приключването ѝ.

Персоналът е запознат с последователността на действията в случай на пожар. Всички работници са подготвени и знаят правилата за действие с пожарогасители и вътрешните противопожарни кранове. Има процедура за извикване на противопожарните екипи. Има човек от персонала, който отговаря за пожарната безопасност. Два пъти годишно се проигравя плана за евакуация от сградата.

НА ОБЩЕСТВЕНИ МЕСТА

Преди всичко, още при влизане в непозната сграда, се ориентирайте за разположението на изходите, наличието на пожарогасители – те могат да бъдат вашето спасение.

Най-честите причини за възникване на пожар в обществена сграда са:

- технически неизправности в електрически, газови и отоплителни уреди и инсталации;
- претоварване на електрически инсталации;
- небрежност при ползване на уреди и инсталации;
- неспазване на правилата за безопасно пушене;
- неспазване на безопасните разстояния между нагревателни уреди и горими материали;
- забравени включени уреди;
- детска игра с огън;
- умисъл.

Независимо от причините за пожара ние трябва да сме подготвени и да знаем правилните действия:

При пожар незабавно напуснете сградата, като използвате стълбищната клетка или външни, стабилни стълби. Следвайте евакуационните знаци.

В никакъв случай не използвайте асансьорите. Ако се окажете в асансьор – слезте по най-бързия начин и използвайте стълбищата.

Не се поддавайте на паниката. Постарайте се да запазите спокойствие и да успокоите намиращите се около вас.

При преминаване през задимено пространство придържайте се до стените, движете се приведени, ниско долу – там концентрацията на опасните газове е по-малка.

Поставете мокра кърпа на устата и носа, намокрете дрехите си, покрийте откритите части на тялото с мокри кърпи.

Ако почувствате повишаване на температурата, това означава, че се приближавате към опасна зона и най-добре сменете посоката, в която се движите.

Ако се запали част от облеклото ви, в никакъв случай не тичайте, така пламъкът ще се разпространи – спрете и съблечете горящата дреха.

Ако се окажете в тълпа от хора, свийте ръцете в лактите, накланяйки се назад, опитайте да удържате натиска, бавно си освобождавайте пространство и се придвижвайте напред.

При невъзможност да напуснете сградата опитайте да се изкачите на покривната площадка или излезте на балкона, като затваряте вратите след себе си.

Ако сте блокиран в помещение, уплътнете вратата с кърпи и дрехи, обливайте се с вода, за да не прегрее организма ви. Опитайте да сигнализирате за своето местонахождение и изчакайте спасителните екипи.

При първа възможност съобщете за пожара на тел. 112. Спокойно обяснете адреса, големината на пожара, местоположението си, има ли застрашени и пострадали хора и др.

Не прекъсвайте връзката, съобщавайте за всяка промяна в ситуацията.

Ако пожарът е малък, опитайте се да го загасите с наличните пожарогасители, вътрешен противопожарен кран или подръчни средства (вода, намокрени одеяла или кърпи).

Помнете, електроуреди, електрически инсталации под напрежение и леснозапалими течности не се гасят с вода. Най-ефективни и безопасни са праховите пожарогасители

Ако помещението се задими или пожараът продължи да се разпространява и блокира изходите, незабавно напуснете, като затворите вратите след себе си. След пребиваване в района на пожара трябва да преминете на медицински преглед.

Ако има пострадали, изнесете ги на чист въздух, разхлабете дрехите им. Обгорените участъци се покриват с чиста тъкан.

ЦИГАРИТЕ

Най-често пожарите в бита започват от възпламеняването на тапицирана мебел, матраци или легла.

Когато деца живеят с пушачи, има по-голяма вероятност да предизвикат пожар, поради наличието и лесния достъп до кибрити и запалки.

Ако сте пушач, вземете следните предпазни мерки:

Ако ще пушите, излезте навън. Изгасете цигарата си, преди да влезете обратно вътре.

Никога не пушете около запалими течности или лекарства.

Никога не пушете в леглото. Ако ще си лягате, не запалвайте цигара – лесно може да се унесете и да предизвикате пожар.

Не оставяйте незагасени угарките – може да паднат на килима или вестника и да предизвикат пожар. Когато ги гасите, уверете се, че това наистина е така.

Когато сте уморен, под влияние на алкохол или сте взели лекарства, предприемете допълнителни мерки – може да заспите и да забравите, че цигарата гори.

Всяка година загиват деца при пожари, предизвикани от цигари, кибрити и запалки. Дръжте ги на недостъпни за тях места.

Купувайте запалки, снабдени със защита от деца.

Използвайте тежки и стабилни пепелници, които не се преобръщат лесно и са изработени от негорим материал.

Тръскайте пепелта от цигарите в пепелниците, а не в кошчето за боклук. Не препълвайте пепелниците с пепел и угарки.

СВЕЩИТЕ

Използвайте негорими и стабилни свещници, които трудно се преобръщат.

Не се разхождайте около запалени свещи – дрехите ви може лесно да се запалят.

Използвайте свещи само на места, където децата и домашните любимци не могат да ги достигнат.

Поставяйте ги на безопасно разстояние от запалими предмети, като например пердета и завеси.

Никога не поставяйте запалени свещи под полици или рафтове.

Винаги изгасвайте свещите, когато излизате от стаята или лягате да спите.

ЕЛЕКТРИЧЕСКАТА ИНСТАЛАЦИЯ

Поддържайте електрическите проводници и щепсели в добро състояние.

Не претоварвайте електрическата инсталация - включвайте големите консуматори (акумулиращи и готварски печки, бойлери и др.) в самостоятелни, усилен електрически кръгове.

Избягвайте употребата на електрически разклонители и удължители.

Винаги използвайте стандартни електрически предпазители.

Изключвайте електрическите уреди, когато не ги използвате.

Не прокаравайте кабели и проводници под пътеки, килими и други подобни.

Подменете всички наранени или протрити проводници.

Проверявайте, почиствайте и поддържайте редовно всички електрически уреди. Следвайте инструкциите на производителя при поддръжката им.

Ако уредът отделя странна миризма, издава необичаен звук или кабелите се нагряват, извикайте лицензиран електротехник.

Слагайте преносимите отоплителни уреди, електрическите печки, ютии и други подобни уреди на безопасно разстояние от мебели, пердета, килими и други.

Уверете се, че всички електрически уреди са производство на лицензирани производители и отговарят на съответните изисквания.

При спешни ситуации:

- Ако уредът отделя странна миризма или работи по необичаен начин, изключете го от електрическата мрежа, но само ако това е безопасно.

- Ако във вашия дом възникне сериозна електрическа неизправност, третирайте я като пожар. Изключете електрическото захранване от главния прекъсвач и се обадете в пожарната служба. Съобщете на останалите обитатели. Активирайте пожарната аларма, ако има, и незабавно напуснете.

ДИМНИ ДЕТЕКТОРИ

Най-лесният начин да защитите дома и семейството си от пожар са димните детектори.

Димният детектор е самостоятелно устройство, захранващо се от електрическата инсталация или с батерии, което при наличието на дим в помещението алармира със звукова сирена. Те са евтини, монтират се лесно и има голям избор от видове.

Разполагат се на тавана или в краен случай на горната част на стените. Не ги поставяйте в или близо до кухни и бани, където наличието на пара може да ги задейства погрешка.

За по-правилното отчитане на постъпващия в стаята въздух ги инсталирайте на разстояние от вентилационните отвори.

Много от смъртните случаи са можели да се предотвратят от димните детектори. Те са най-доброто средство за своевременна сигнализация и за откриване на пожара в най-ранната му фаза.

Желателно е да имате по един от тях на всеки етаж от дома си, в коридора и близо до всяка стая, използвана за спалня. Малките деца и хората в напреднала възраст спят по-дълбоко, затова е важно да има по един детектор до всеки от тях.

Тествайте ги всеки месец и своевременно им сменяйте батериите.

За откриването на един от най-опасните газове, отделящи се при пожар - въглеродния окис, е нужен специален детектор. Трябва да имате поне един такъв детектор в дома си.

ГОРСКИ ПОЖАРИ

Гората е важна съставна част от живата природа, която поддържа биологичното равновесие на планетата. Тя дава убежище на животинските видове, регулира въздушните течения и валежите, предпазва почвите от ерозия, пречиства въздуха. Горските пожари нанасят сериозни щети на стопанството и околната среда. Често водят и до човешки жертви. Ето защо е необходимо да знаем причините за възникването им, как да се предпазваме и как да действваме при подобно бедствие.

Основни причини за възникване на горските пожари са: небрежна, непредпазлива или умишлена дейност на човека или природни явления.

Най - честите причини са следните:

Изхвърляне на неизгасени клечки кибрит и фасове. Попаднали в узрелите жита, сухите растения и сламата, те лесно могат да ги запалят.

Небрежно боравене с огън от работници, пастири, излетници, туристи.

Техническа неизправност на машините и превозни средства, работещи в гората.

Детска игра с огън.

Самозапалване на вещества и материали.

Природни явления(мълнии).Късо съединение и аварии на електрически далекопроводи, които минават над и в близост до горите. Неконтролирано запалване на битови отпадъци или обширни части суха тревна растителност в близост до горски масиви.

Умисъл!!!

За да опазим зеленото богатство на страната, стриктно трябва да спазваме правилата за пожарна безопасност:

Не е допустимо изхвърлянето на неизгасени кибритени клечки и фасове в горима и леснозапалима среда! Всички моторни превозни средства, които навлизат в горите, трябва да са технически изправни, с изпускателна уредба, недопускаща отделянето или изхвърлянето на искри.

Не трябва да се пали огън в гората, освен на специално обезопасените и обозначени за това места. (Преди да запалите огън, се уверете, че имате достатъчни количества вода или други подръчни средства за загасяването му при поява на вятър и при напускане на мястото. Подгответе си тупалки - /предварително/ от гума или /на място/от зелени клони, с които да действате в случай на пожар).

Не бива да се изхвърлят стъклени бутилки - дефекти по тях могат да имат ефекта на лупа, което да доведе до запалване на сухи треви и растителни остатъци. Недопустимо е паленето на огън при наличие на силен вятър - той е в състояние да разнесе искри и горящи частици на големи разстояния, без да имате възможност за навременна и адекватна реакция. Разчистването на сухи

клони и отпадъци в горски участъци трябва да става чрез извозването им на определените за това места. Забранено е унищожаването им на място чрез изгаряне! За недопускане на самозапалване прясното сено е необходимо да се складира на купи само след като изсъхне напълно.

За да се предотвратят пожари, предизвикани от късо съединение на далекопроводите, под тях трябва да се оформят просеки в горите, които да се поддържат свободни и чисти от суха растителност.

Абсолютно е забранено паленето на стърнищата. Собствениците на гори трябва да знаят, че са задължени да спазват и изпълняват всички лесоустройствени мероприятия, които са предвидени в нормативната уредба по отношение стопанисването на горите.

ДЕЙСТВИЯ ПРИ ГОРСКИ ПОЖАРИ

Какво да правим, ако попаднем в горски пожар

Ако забележите признаци на пожар в гората (дим, мирис на изгоряло и пламъци), е необходимо бързо да оцените обстановката - да се ориентирате за мястото на възникване на пожара, фронта и посоката на придвижване на горенето и скоростта на разпространение.

При опасност от бързо усложняване на обстановката трябва да потърсите безопасен път да напуснете района на пожара в посока обратна на вятъра или покрай езера, реки и потоци.

След като избегнете първоначалната опасност, по най- бързия начин трябва да подадете съобщение за забелязания от вас пожар на тел. 112, в близка хижа или туристически пункт, в местното лесничейство или в кметството на населеното място.

Ако имате информация за хора, пребиваващи в близост до огнището на запалване, от вашето навременно и точно съобщение зависи техният живот.

Ако запалването е в начална фаза, може да го потушите с пръст, пясък и тупалки от зелени клони.

Важно е да предпазите дрехите си от запалване, особено ако са от изкуствена материя, и задължително да защитите дихателните си пътища с мокри кърпи или други лични предпазни средства

Последствията от горските пожари са многостранни:

Екологични - Обезлесяване и ерозия на почвите. Промяна на водния отток, нарушаване на топлинния и воден баланс на екосистемите. Унищожаване на уникални находища на редки, защитени видове, ограничаване на биологичното разнообразие. Влошаване на санитарното състояние на горите. Намаляване поглъщателния капацитет на CO₂.

Икономически - Похабяване на горски ресурси след дългогодишно инвестиране - загуба на дървесина. Извънредно отделяне на средства за ограничаване на вредните последствия. Намаляване продуктивността на земите и влошаване на растежните условия. Намаляване на приходите.

Социални - Влошаване на микроклимата и условията за стопанска дейност.

Спад в туристическия бизнес. Ограничаване на възможностите за поминък и обедняване на населението. Обезлюдяване на районите.

ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ КАТАСТРОФИ

ПРИ КАТАСТРОФА ПОЗВЪНЕТЕ НА ТЕЛЕФОНА НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА ЗА СПЕШНИ ПОВИКВАНИЯ - 112

СЪОБЩЕТЕ:

- Кой се обажда (Вашето име);
- Отчетливо и бавно кажете какъв е проблема: "катастрофа", има ли пострадали или застрашени хора след това посочете адреса (град, квартал, улица, №, близка пряка, място, местност или друго, по което да могат да се ориентират спасителните екипи).

Ако имате ранени хора посочете броят на пострадалите, по възможност вида на нараняванията и по възможност потърсете помощ от преминаващи хора, автомобили или близки обекти.

ПЪТНОТРАНСПОРТНИТЕ КАТАСТРОФИ са особена категория кризисни ситуации, които могат да причинят смъртта на много хора. За съжаление те са част от ежедневието ни.

ЗАПОМНЕТЕ: Първите 5-6 минути са от решаващо значение за спасяване живота на пострадалите. Затова при автопроизшествие започнете със спасяването на хората! Известете "Пътна полиция" и "Спешна медицинска помощ" по телефона, спрете преминаващите коли и поискайте помощ. Опитайте се да оцените състоянието на пострадалите и степенувайте по важност действията си.

ПРЕДИ ВСИЧКО УСТАНОВЕТЕ ДАЛИ ИМА:

- наличие на самостоятелно дишане;
- запазена сърдечна дейност;
- нараняване с обилно кръвотечение;
- счупени кости и признаци на други тежки увреждания. Ако обстоятелствата налагат, пренесете на безопасно място пострадалия, поставен върху твърда подложка /дъска/. Не допускайте при изнасяне на пострадалия от автомобила да бъде теглен за главата или крайниците, защото е възможно да му бъдат нанесени допълнителни и фатални за живота му травми. Ако поради опасност от пожар или по други съображения се налага да пренесете пострадалите на по-голямо разстояние, направете го много внимателно, пазете гръбнака и избягвайте резките движения.

ПРИ ЛИПСА НА ДИШАНЕ ОСИГУРЕТЕ СВОБОДЕН ДИХАТЕЛЕН ПЪТ ЧРЕЗ:

Извиване на главата максимално назад /внимание за счупени шийни прешлени/.

Отваряне на устата чрез повдигане и изтласкване на долната челюст напред с пръстите на двете ръце, а с палците упражнете натиск върху брадата на пострадалия.

Огледайте устната кухина и при наличие на чужди тела или счупени зъби /протези и др./ и я почистете с пръст, увит с марля или с чиста кърпа. Ако дишането не се възстанови, започнете незабавно изкуствено дишане по метода

"уста в уста" или с апарат за изкуствено дишане с честота 16 - 18 пъти в минута.

ПРИ ЛИПСА НА СЪРДЕЧНА ДЕЙНОСТ:

Установете наличие или липса на пулс чрез притискане на "сънната" артерия по предно-страничната част на шията. При липса на пулсации, започнете незабавно външно притискане на сърцето, с честота 60-80 притискания в минута. Поставете дланта на едната си ръка върху долната трета на гръдната кост с пръсти, успоредни на ребрата на пострадалия и притискайте. Дланта на другата ръка поставете върху първата трета на гръдната кост за усилване на натиска. Притискането се извършва с изправени в лактите ръце. При всеки натиск гръдният кош на пострадалия трябва да хлътва 3-5 см.

ПРИ ЛИПСА НА ДИШАНЕ И НА СЪРДЕЧНА ДЕЙНОСТ:

Когато спасителите са двама, единият коленичи отстрани до главата на пострадалия и извършва изкуствено дишане по метода "уста в уста" или с апарат за изкуствено дишане с честота 16-18 пъти в минута /на 5 притискания на сърцето - 1 вдъхване/, а вторият спасител извършва външно притискане на сърцето, като на всеки пет притискания спира, за да се извърши вдъхване на въздух. Когато спасителят е сам, извършва същите действия в следната последователност - на всеки 15 притискания на гръдната кост се правят по 2 последователни вдъхвания.

ПРИ КРЪВОТЕЧЕНИЕ

При нараняване, съпроводено с обилно кръвотечение, незабавно трябва да се направи кръвоспиране:

Притискаме с пръстите на ръката наранения кръвоносен съд към подлежащата кост;

Пристягаме крайника /над раната/ с гумена тръба /Есмарх/, турникет или триъгълна кърпа. На превръзката поставете лист с точният час на манипулацията!

Компресивна стерилна превръзка - с бинт или стерилен превързочен пакет се прави стегната превръзка на раната.

При нараняване и изгаряне се правят сухи стерилни превръзки на раната с помощта на бинт или триъгълни кърпи. При навяхване, изкълчване, счупване не се допускат опити за наместване на увредения крайник. При увреждане на костно-ставния апарат крайникът се обездвижва с надувни /телени/ шини или с подръчни средства - дъски, чадъри и др. Основно изискване е да се обездвижат най-малко две съседни на увреждането стави. Във всички случаи, когато пострадалият е в състояние на безсъзнание, но има запазени дишане и сърдечна дейност, е необходимо да се постави в странично стабилно положение.

Първоначални действия при ПТП, ако бъдете блокирани в автомобила си и/или сте пострадал:

-По възможност се евакуирайте от превозното средство.

-Ако има други пътуващи с Вас им помогнете да се евакуират, при невъзможност за това (ако те са затиснати от конструкцията на автомобила), не предприемайте рисковани мерки по тяхното освобождаване.

-Изчакайте помощта на компетентните органи.

- Обезопасете мястото на катастрофата със светлоотразителен триъгълник – 30 м за градски условия и 100 м за извънградски условия.
- Откачете клемите на акумулатора.
- Не пушете и избягвайте всякакви източници на възпламеняване (запалки, кибрит и др.), защото може да има неконтролируемо изтичане на гориво.
- Ако сте затиснати от конструкцията на автомобила не се движете.
- За погасяване на възникнал пожар използвайте пожарогасителя в автомобила.
- Ако злополуката е с транспортно средство превозващо опасен товар, избягвайте допира с товара и по възможност се отдалечете на безопасно разстояние.

При земетресение

Основни правила, които могат да помогнат на гражданите в случай на сеизмичен трясък

ЗЕМЕТРЕСЕНИЕТО е природно бедствие, което не може да бъде предсказано. Неговата продължителност не е голяма, но последствията са тежки. На територията на нашата страна най-опасните сеизмични зони с възможен максимален магнитуд 7.0, са Кресненската, Пловдивската, Софийската, Горнооряховската и Шабленската. За недопускането на човешки жертви и тежки материални загуби, държавните органи предприемат мерки свързани с антисеизмичното строителство, спазване на строителните норми, създаване на готовност за адекватно реагиране и за ликвидиране на последиците. Не трябва обаче да забравяме, че правилното поведение на всеки от нас може да бъде животоспасяващо.

МВР и Националният институт по геофизика, геодезия и география - БАН предоставят полезна информация на гражданите за превантивни действия в случай на сеизмичен трясък.

ДЕЙСТВИЯ ПРИ СЕИЗМИЧНО СПОКОЕН ПЕРИОД

- Вкъщи трябва да имате, поставени на удобно място фенерче, чанта за документи и особено ценни вещи, аптечка с необходимите ви лекарства, топли дрехи, резерв от храна и вода. [Вземете „Раница за бедствия“](#).
- Закрепете здраво мебелите вкъщи и не поставяйте тежки, лесно падащи предмети на високи места.
- Съхранявайте пожароопасните вещества и отрови в плътно затворени съдове.
- Оставете свободен входа на жилището и не го задръствайте с предмети.
- Помислете и определете в жилището си най-безопасното място. Имайте предвид, че при земетресение най-опасни са балконите, външните стени, стълбищата и асансьорите.
- Подгответе семеен план за действие.
- Определете лице за връзка между членовете на семейството, което е извън вашия регион.

ДЕЙСТВИЯ ПРИ УЩЕЩАНЕ НА ПЪРВИЯ ТРЯСК

- Не трябва да напускате сградата, в която се намирате. Направете го само ако прецените, че можете да излезете на открито за около 10 секунди.
- Заемете най-безопасното място в сградата – под рамката на вратата /в

зависимост от типа на строителната конструкция/, близо до вътрешна /носеща/ стена, колона, под стабилна маса или легло.

-След първите вибрации люлеенето ще се засилва, запазете самообладание и не хуквайте към асансьорите и стълбите.

-Ако трусът ви завари зад волана, спрете на открито безопасно място и изчакайте.

-В обществения транспорт е по-добре да изчакате края на труса в превозното средство.

-Ако сте на улицата, застанете далеч от сгради и далекопроводи.

ДЕЙСТВИЯ СЛЕД ПРЕМИНАВАНЕ НА ПЪРВИЯ ТРУС

-Изключете електричеството, газта и водата.

-Вземете подготвения багаж и бързо напуснете сградата.

-Слезте по стълбите, не ползвайте асансьор.

-Осигурете предимство на майките с деца и на възрастните хора.

-След като излезете от сградата, отдалечете се на открито място, най-малко на разстояние равно на височината на най-близката постройка.

-Не заставайте под далекопроводи, електрически, трамвайни и тролейбусни мрежи.

-Окажете първа помощ, ако около вас има пострадали.

-Обозначете местата, на които има затрупани хора. Помогнете, ако това е възможно.

-Следете информацията, които ще се излъчват по средствата за масова информация и по местните радиостанции. Изпълнявайте указанията на органите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” – МВР, полицията и други компетентни органи.

-Спазвайте обществения ред.

ДЕЙСТВИЯ СЛЕД ЗЕМЕТРЕСЕНИЕТО

-Изчакайте излъчването на информация за затихване на земните трусове и отминалата опасност.

-Можете да влезете в жилището си само след основен оглед на сградата и проверка, направена от компетентните органи.

-Не претоварвайте телефонните линии с ненужни телефонни разговори, кратко съобщете на близките си, че сте живи и здрави.

-Спазвайте висока лична хигиена и не пийте вода от непроверени източници. След земетресение има опасност от възникване на епидемии.

-По време на бедствия нараства престъпността, бъдете внимателни, пазете имуществото си и сигнализирайте при констатиране на нередности.

Правила за поведение и действие при наводнение

НАВОДНЕНИЕТО е природно бедствие, при което временно се залива земна местност или територия с огромно количество вода, вследствие на повишаването на нивото на водните басейни и речните корита. Причините за повишаването на нивото на тези водни басейни могат да бъдат различни - интензивни валежи или снеготопене, скъсване на язовирна стена, разрушаване на диги, високи вълни или човешка дейност.

Наводненията могат да нанесат значителни щети в населени места, на

сгради, коли, мостове, пътища и транспортна инфраструктура, При наводнения може да бъдете застрашени, вашия живот или имуществото Ви. При опасност от наводнение ще бъдете известени, чрез изградените системи за ранно предупреждение и оповестяване, други определени сигнали за населеното място или средствата за масово осведомяване. Следете съобщенията по радиото, телевизията, местни радиовъзли и изпълнявайте конкретните указания, съобразно създадената ситуация. Спазвайте указанията и реда установен от органите на изпълнителната и местна власт и спасителните екипи.

- КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЕМ ПРЕДВАРИТЕЛНО

Осведомете се за риска от наводнения за населеното място, в което живеете или работите. Потърсете информация от общината или кметството за районите, които е възможно да бъдат залети. Информирайте се за най-близкото безопасно място, най-късия и безопасен маршрут, по които трябва да се евакуирате.

Ако вашето жилище, селскостопанска сграда или друг имот се намират в непосредствена близост до река и попадат в заливната ѝ зона, следете прогнозата за времето или нивото и, особено в периоди на обилни валежи или интензивно снеготопене.

Предварително планирайте действия на семейството Ви при наводнение. Уточнете място за среща на членовете на семейството Ви, при роднини или приятели извън района на наводнението и уточнете начина за комуникация по между си.

Проиграйте евакуацията със семейството от домът Ви и с колегите от работното си място. Участвайте в организираните тренировки в населеното място или по месторабота.

Поддържайте винаги зареден мобилния си телефон.

Подгответе си предварително и поддържайте „раница за бедствия“ с най-важните за оцеляване материали и средства, поставена на удобно, познато на семейството място.

- КАК ДА ДЕЙСТВАМЕ ПРИ РЕАЛНА ОПАСНОСТ ОТ НАВОДНЕНИЕ

При възникване на опасност за /или наводнение, незабавно позвънете на тел. 112. Съобщете: вашето име; отчетливо и ясно кажете какъв е проблемът (наводнение, залети площи и др.), има ли пострадали или застрашени хора. Посочете адреса (град, населено място, квартал, улица, №, близка пряка) и не затваряйте телефона преди оператора.

При липса на телефон, предупредете в общината или в кметството на най-близкото населено място и на намиращи се в близост хора.

Уведомете вашите близки, съседни и колеги за опасността.

- КОГАТО СЕ НАМИРАТЕ В ДОМА СИ

Изключете газта и електричеството.

Поставете на възможно най-високото място, всички по-ценни предмети, вещи, хербициди и химикали.

Вземете „Чантата за оцеляване”,

Задължително вземете личните си документи, ценни вещи, пари (кредитни, дебитни карти), нотариални актове, застрахователни полици и други документи за собственост;

Напуснете по най-бързия начин дома си.

При невъзможност за напускане на сградата, се преместете на най-горните етажи или покрива. За положението си съобщете на тел. 112 или известете близките си за своето местонахождение. При пристигане на спасителните екипи поддържайте връзка с тях.

При невъзможност за евакуиране на животните, отворете вратите на помещенията, където са затворени.

- КОГАТО СТЕ НАВЪН

Ако се намирате близо до корито на пълноводна река или в дера, незабавно се отдалечете и се придвижете към най-близкото възвишение.

Не заставайте под/над мостове, подлези, надлези и други обекти, от които високата вода може да ви отнесе.

Не правете опити за пресичане пресичайте бързо течащи и залети площи, освен ако сте сигурни, че водата е до коленете ви. Пресичайте само при спокойна вода.

Не пресичайте бързо течащи и залети площи без да сте подsigурени с помощно въже за преминаване и осигурително въже за тялото.

Не пийте вода от наводнени водоизточници.

- КОГАТО СТЕ В АВТОМОБИЛ

При пътуване с МПС е препоръчително да спрете на възможното най-високото и безопасно място и изчакате спадането на нивото на водата.

Не спирайте на/под мостове и надлези, в подлези и други потенциално опасни от заливане с вода обекти и съоръжения.

Не преминавайте през бързо течащи и залети площи освен ако не сте сигурни, че водата е по-ниска от осите на колата Ви.

- ЗА ДА ОГРАНИЧИМ РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ

В незащитените заливни зони на реките не устройвайте жилищни и селскостопански сгради и други постройки.

Не изхвърляйте строителни и битови отпадъци в коритата на реките, това намалява проводимостта на речното корито. сила на водата при наводнения.

Не разрушавайте/непробивайте дигите на реките с цел водовземане за напояване или друга дейност.

Ако живеете близо до река и забележите, че коритото и пространствата под мостовете не са почистени от отпадъци, строителни материали, дървета и други, ако има постройки в заливните зони, сигнализирайте в общината, кметството или в областната администрация.

При промишлени аварии

АВАРИЯ

"Авария" е внезапна технологична повреда на машини, съоръжения и агрегати, съпроводена със спиране или сериозно нарушаване на технологичния процес, с взривове, пожари, замърсяване на околната среда, разрушения, жертви или заплахи за живота и здравето на населението.

АВАРИИ С ПРОМИШЛЕНИ ОТРОВИ

В промишлеността се използват и съхраняват големи количества химически вещества, които при определени обстоятелства - аварии или природни бедствия, могат да се превърнат в заплаха за здравето и за живота на хората. С цел недопускане на аварии се предприемат строги превантивни мерки, но ако възникнат, ще има незабавна реакция на специализираните органи за овладяване на обстановката и за ликвидиране на последиците. Въпреки това, необходимо е да знаем какви потенциално опасни обекти има в района, в който живеем и какво можем ние самите да направим в случай на тежка авария или на природно бедствие, вследствие на което е възможно да има изтичане на отровни вещества.

НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИТЕ ПРОМИШЛЕНИ ОТРОВИ СА АМОНЯК И ХЛОР.

АМОНЯКЪТ е безцветен газ с остра задушлива миризма, два пъти по-лек от въздуха, образува експлозивни смеси. Разтворим във вода. Парите на амоняка образуват бял облак, който се издига на височина до 20-30 м. Вследствие на поетата влага от въздуха облакът отново се спуска близо до земната повърхност. Разпространението на амонячния облак зависи от приземната метеорологична обстановка. Водните завеси по пътя на облака ограничават неговото разпространение. Амонякът засяга горните дихателни пътища, а в по-голяма концентрация - централната нервна система. Причинява задушаване, силни пристъпи на кашлица, болки в очите, зачервяване на кожата с поява на червени петна и мехури, виене на свят, болки в стомаха и повръщане. В случаи на тежки отравяния може да настъпи сърдечна слабост и смърт.

ХЛОРЪТ е силно отровен газ, с характерна остра, задушаваща миризма, има жълто-зелен цвят. Разтворим във вода. Бързо се изпарява и образува жълтозелен облак, който се движи близо до земната повърхност и се събира в ниските места и тунели. За ограничаване на замърсяването с хлор, мястото на теча се залива с вода, варно мляко, амонячна вода и се създават водни завеси, които намаляват разпространението на изпаренията. Предизвиква силно раздразнение на дихателните пътища, мъчителна кашлица, болки в гърдите, парене и сълзене в очите, при съприкосновение предизвиква изгаряния по кожата. При високи концентрации може да причини оток на белите дробове и смърт.

ПРИ ПРОМИШЛЕНА АВАРИЯ И ИЗТИЧАНЕ НА АМОНЯК ИЛИ ХЛОР:

- При получаване на сигнал от органите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” - МВР, запазете самообладание и предайте за опасността на хората, около вас.

- Ако сте въщи, затворете и уплътнете прозорците, вратите и отдушниците, закрепете към тях мокри одеала, завеси и др. При възможност, заемете горните етажи на сградата.

- Пригответе си противогаза, а ако нямате - намокрете марлена превръзка, кърпа или хавлия,

- Ако се намирате на открито, напуснете заразения район, като се движите перпендикулярно на посоката на вятъра.

- Ако сте в превозно средство, затворете прозорците, продължете по най-късия път и излезте извън заразения район.

- Помогнете на пострадалите. Изведете ги на чист въздух. Не правете изкуствено дишане, освободете ги от стягащите дрехи. Препоръчително е на пострадалите да се даде топло мляко и минерална вода.

- При отравяне с амоняк се препоръчва чист въздух, вдишване на водна пара с прибавка на оцет или лимонтузу /в горещата вода се сипва оцет/. При поражение на кожата от амоняк, след измиването ѝ с чиста вода се прави компрес с 2-3% воден разтвор на оцетна, лимонена или винена киселина. Направете промивка на очите с вода, 0,5-1% разтвор на стипца или 2-3% разтвор на оцет .

- На пострадалите от хлор промийте очите, носа и устата с 2% разтвор на сода бикарбонат /1 чаена лъжичка в чаша вода/. Правят се кислородни инхалации. Прилага се вдишване на пари от смес на спирт, етер или амоняк, препоръчва се и вдишване на пулверизиран разтвор на сода бикарбонат. Пострадалите се изпращат в болнично заведение.

- При излизане от заразения район, махнете и проветрете дрехите си, преди да сте свалили индивидуалните средства за защита. Промийте устата и очите си, измийте тялото си с вода и сапун и облечете чисти дрехи.

- При завръщане по домовете и работните места /след отстраняване на аварията/ проветрете помещенията и избършете мебелите, пода и стените с влажна кърпа.

- Обработвайте хранителните продукти чрез обилно измиване и отстраняване на повърхностния слой. Плодовете и зеленчуците от дворовете ползвайте, ако има разрешение на компетентните органи.

- Не извеждайте на паша животните в заразените райони.

ЖИВАК

Живакът е течен метал, изпарява се трудно, но парите му са изключително отровни. Внасянето на живак в жилищата е опасно. С различни метали и сплави - злато, мед, сребро, месинг и бронз, живакът образува амалгама, трайно се задържа върху тяхната повърхност, изпарява се бавно и може да стане причина за сериозни натравяния. При продължително въздействие на парите на живака върху човешкия организъм, се уврежда предимно нервната система, отслабва паметта, появява се обща слабост, раздразнителност, главоболие и нарушен сън. Попадайки в организма чрез храна живакът и неговите съединения, засягат сърцето, червения костен мозък, кръвоносните съдове, черния дроб, далака, храносмилателната дейност, бъбреците и кожата. Ако счупите термометър или поради някаква друга причина разпилеете живак трябва да предприемете следните защитни мерки:

- Разпилян живак се събира с помпичка, лист от медно фолио, четка или прахосмукачка със задържащ филтър, който след това се обезврежда.

- Мястото с разпилян живак се обработва със сяра на прах. Отворете

прозорците, за да се прочисти въздуха в помещението.

- Ако живакът е попаднал в тялото през устата, тя трябва да се изплакне добре с вода. При попадане на живак в очите те обилно се плискат с вода в продължение на 15 минути. Трябва незабавно да се потърси лекарска помощ.

- Ако децата са играли с "подвижните топчета", незабавно свалете замърсените дрехи, изкъпете децата обилно с вода и сапун.

- При вдишване на живачни пари пострадалият се извежда на чист въздух, и се оставя в покой.

- При всички случаи на отравяния с живак и живачни съединения потърсете лекар-токсиколог.

Действия при други бедствия

НАУЧЕТЕ ОСНОВНИТЕ ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ СВЛАЧИЩА;
ГРЪМОТЕВИЧНИ БУРИ; СМЕРЧ И СИЛНИ ВЕТРОВЕ; СНЕЖНИ ВИЕЛИЦИ,
ЗАЛЕДЯВАНИЯ И ЛАВИНИ;

БЕДСТВИЕ

"Бедствие" е всяко природно явление като земетресение, наводнение, свличане на земни пластове, бури, снежни виелици, лавини, специфични пожари, продължителни суши и епидемии. Характер на бедствие имат радиационното, химическото и бактериологичното заразяване, когато са причинени жертви и тежки материални щети на собствеността или са застрашени здравето и живота на населението.

ПРИ БЕДСТВИЕ ПОЗВЪНЕТЕ НА ТЕЛЕФОНА НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА ЗА СПЕШНИ ПОВИКВАНИЯ - 112

СЪОБЩЕТЕ:

- Кой се обажда (Вашето име);

- Отчетливо и бавно кажете какъв е проблема: "катастрофа", "бедствие" има ли пострадали или застрашени хора след това посочете адреса (град, квартал, улица, №, близка пряка, място, местност или друго, по което да могат да се ориентират спасителните екипи).

Ако имате ранени хора посочете броят на пострадалите, по възможност вида на нараняванията и по възможност потърсете помощ от преминаващи хора, автомобили или близки обекти.

СВЛАЧИЩА

СВЛАЧИЩЕТО е природно явление, при което се нарушава устойчивостта на огромни количества земни маси и се създават предпоставки за предвижването им. Свлячищните процеси нямат внезапен характер и са достъпни за интервенция. Във времето те имат периоди на затихване и усилване. След активизирането на земните маси може да се стигне до възникване на бедствена ситуация. На територията на нашата страна свлячищата са около 1000 и са засегнали над 200 000 декара. Причините за тяхното възникване са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони. От първостепенно значение за предотвратяване на тежки материални загуби от активизирането на свлячищата са превантивните мерки,

които специализираните структури предприемат. Но всеки от нас е необходимо да знае как да предпази себе си и имуществото си.

ЗАПОМНЕТЕ!

Свлачищата са опасни. Ако е констатирано активизиране на земните маси, не оставайте и не преминавайте през свлачищни райони. Спазвайте предписанията на специализираните органи.

КАКВО ТРЯБВА ЗА ЗНАЕМ, АКО ЖИВЕЕМ В РАЙОН НА СВЛАЧИЩА?

ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ, ВЪЗПРЕПЯТСТВАЩИ АКТИВИЗИРАНЕТО НА СВЛАЧИЩА:

- Необходимо е да познавате геоложките особености и нивото на подпочвените води на терена, в който възнамерявате да строите. Строителство трябва да се извършва само по законов ред при спазване на всички норми за изпълнение на строително монтажните работи /СМР/. - Не трябва да се допуска висока плътност на застрояване без изградена инфраструктура - водопровод, канализационна система, дренажна система.
- Осигурете надеждно отвеждане на дъждовните повърхностни води чрез откосиране, канавки, водостоци.

АВАРИЙНИ МЕРКИ ПРИ АКТИВИЗИРАНЕ НА СВЛАЧИЩА:

Аварийните мерки са неотложни и се провеждат във възможно най-кратки срокове след възникването на опасността. Предприемат се от специализираните органи, но всеки от нас трябва да ги спазва:

- Опасните участъци се означават и сигнализират. Преустановява се движението на моторни превозни средства в близост до активизираните свлачища. Осигурява се надеждна охрана .
- Необходимо е да се изключи електрозахранването и водоснабдителната мрежа в района.
- Спешно се отстранява причинителя за възникването на свлачищния процес.
- Изготвя се оценка за състоянието на сградния фонд и инженерната инфраструктура в района по отношение застрашен живот на обитателите и при необходимост се организира извеждането на населението от застрашената територия.
- Организира се непрекъснато наблюдение на активирания свлачищен район.

СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ СЛУЖБИ ИЗГОТВЯТ ПРЕДПИСАНИЯ , ОРГАНИЗИРАТ И КООРДИНИРАТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ:

- Отвеждане на повърхностни и други скатни води от тялото на свлачищния масив;
- Изпълнение на вертикална планировка, оформяне на скатове, откоси и др.
- Изпълнение на някои видове неотложни укрепителни работи -изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци
- Организиране изместването на силови и съобщителни кабели в района.
- Организиране изнасянето на имуществени ценности от района и забраната за пребиваване на хора в него.
- Изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води
- Когато процесите имат срутищен характер се предизвиква частично срутване - контролирано по време, обем и местоположение, с цел предотвратяване на внезапното им активизиране и на нещастните случаи.

ГРЪМОТЕВИЧНИ БУРИ

Всяка година в края на лятото се разразяват гръмотевични бури с мълнии и градушки, които причиняват значителни материални щети, а понякога и човешки жертви. Въпреки, че в днешно време има начини за защита от това природно явление, за хората, които работят на открито има риск.

КАКВО ДА ПРАВИМ, КОГАТО НИ НАСТИГНЕ БУРЯ?

- Ако се намирате сред природата по време на гръмотевична буря, постаарайте се да застанете далеч от високи дървета и самотно стърчащи канари. При наличие на сух предмет, седнете върху него.
- Ако сте на открито, не лягайте и не докосвайте земята с ръце. Клекнете, като плътно прилепите нозе. Наведете главата си надолу и притиснете колене до гърдите си. Със скръстени ръце обхванете глезените на краката. Дръжте се на разстояние от съседа си.
- Ако сте на колело, слезте от него. Не се хващайте и не дръжте метални предмети, те привличат гръмотевиците. Отдалечете се от електропроводите за високо напрежение. Стойте настрана от метални конструкции, огради, парапети и други метални заграждения.
- Подходящи места за подслоняване са дълбоките пещери. Застанете най-малко на 3 метра навътре от входа и се старайте да има поне метър свободно пространство от двете ви страни. Не се подслонявайте близо или под надвиснали скални маси.
- Ако бурята ви изненада в река, езеро или басейн незабавно излезте от водата и се отдалечете. В случай че сте с лодка или сърф в морето бързо тръгнете към брега.
 - Когато се намирате в къща или на работното място, трябва да изключите от мрежата телевизора, кабела от външната антена, компютъра, видеокасетофона и останалите електрически уреди. Затворете вратите и прозорците. Стойте далеч от чешми, балконски врати, прозорци.
 - По време на пътуване с кола приберете антената на колата. Ако падне гръм по време на движение, проверете гумите на колата, ако са обгорели, могат да се спукат.
 - Незабавно легнете на земята, ако почувствате изтръпване на части от тялото в резултат на ел. напрежение.
 - За защита от пряко попадане на мълнии се изграждат мълниеприемници и мълниеотводи. Мълниезащитната инсталация на всяка сграда трябва да бъде периодично проверявана.
- При градушка потърсете незабавно подслон, големите ледени късове могат да ви причинят травми и наранявания.

СМЕРЧ И СИЛНИ ВЕТРОВЕ

СМЕРЧЪТ е не толкова често, но е познато природно явление за някои райони на страната. Това е атмосферен вихър, който се движи с огромна скорост. Възниква в буреносни облаци, близо до земната повърхност, долната му част наподобява обърната фуния. Води до разрушения, възможни са човешки жертви. Силните ветрове са често явление за територията на страната, в някои случаи при особено голяма скорост на въздушните маси, представлява опасност за хората и може да нанесе материални щети.

НЕОБХОДИМО Е ДА ПРЕДПРИЕМЕМ СЛЕДНИТЕ МЕРКИ

- Спазване на строителните норми за постигане по-голяма устойчивост на

сградите.

- При възникване на смерч или необичайно силен вятър следете метеорологичните бюлетини, предавани по радиото и телевизията. Както при всяко природно бедствие, ако сте въщи, изключете тока, водата и газта.

- Не оставайте на открито. Има опасност от падащи отломки от сградите и други предмети. Влезте въщи и затворете плътно вратите и прозорците. Смерчът засяга най-често покривните конструкции и горните етажи. Преценете и ако е необходимо използвайте за убежище мазето на сградата.

- Ако сте далеч от дома си, влезте в обществена сграда, подлез, потърсете сигурен подслон.

- Ако Ви завари на път, спрете автомобила на открито място, далеч от електропроводи, дървета и от надвиснали скални маси. Потърсете подслон.

- Ако сте на полето или в планината заемете ниски места и оврази до отминаване на опасността.

СНЕЖНИ ВИЕЛИЦИ, ЗАЛЕДЯВАНИЯ И ЛАВИНИ

I. СНЕЖНИ ВИЕЛИЦИ

СНЕЖНИТЕ ВИЕЛИЦИ и ЗАЛЕДЯВАНИЯТА са често явление за нашата страна. Характерни са за декември и януари, но могат да се проявят и през останалите зимни месеци. Снежните бури и заледрявания довеждат до разрушаване на въздушните комуникации, блокиране на пътищата и е възможно да поставят в рискована ситуация живота на много хора.

ТРЯБВА ДА СЕ ИМАТ ПРЕДВИД СЛЕДНИТЕ МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА:

- Необходимо е да се следи метеорологичния бюлетин, предаван по радиото и телевизията и ако не е крайно наложително, отложете пътуването, част от пътищата ще се окажат затворени поради навявания.

- Ако непременно трябва да тръгнете, за предпочитане е да пътувате с влак. Облечете топли дрехи и подходящи обувки и сложете вода и няколко сандвича в чантата си.

- Ако все пак решите да тръгнете с автомобил, проверете дали имате достатъчно гориво, въже, лопатка, фенерче и брадвичка. Гумите трябва да не са много напогани, поставете вериги.

- Изберете първокласните пътища, макар и да пътувате повече километри, те се разчистват от навяванията с предимство. Карайте бавно и внимавайте, когато минавате покрай сгради, електропроводи и дървета.

- Спазвайте временната маркировка, поставена от контролните органи и пътните служби.

- Ако по пътя се натъкнете на затрупани автомобили, маркирайте мястото и съобщете на органите на "Пътна полиция", Пътните служби или на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – МВР.

- В случай че сте затънали в навявания от сняг, избягвайте работата на двигателя на празен ход поради опасност от отравяне, гасете го периодически. Завържете дреха с ярък цвят на антената, за да бъдете забелязани.

- Окажете помощ на изпадналите в беда. Измръзналите части на тялото се разтриват със спирт и леко се масажират. Не разтривайте със сняг -тялото допълнително се охлажда и може да се нарани кожата. При измръзване от I, II, III и IV степен се налага транспортиране на пострадалите до болнично заведение.

- Не спирайте да почивате на открито, освен в населени места и крайпътни мотели. Ако обстановката се усложнява, преустановете пътуването като спрете

в най-близкото населено място.

- Когато трябва да се отиде от едно на друго място пеша, екипирайте се с подходящи обувки и топли дрехи. Избягвайте да се движите поединично, движете се далеч от сгради, електропроводи, стълбове и дървета, вземете мерки против измръзване на крайниците.

- Носете лекарства и термос с чай или други топли и подсладени напитки.

- В населените места се обърнете към административните власти, специализираните органи на МВР или пътните служби. Следете по радиото указанията на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”.

II. ЛАВИНИ

ЛАВИНИТЕ са най-сериозните опасности във високопланинските райони. Те възникват най-често по склоновете със специфичен наклон и неравна повърхност. Напомнят на гигантски водопад, а скоростта на снежните маси може да надхвърли 300 км. в час. Лавинната снежна вълна е в състояние да помете всичко по пътя си.

В ПЛАНИНАТА Е ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ДА СЕ СПАЗВАТ НЯКОИ ОСНОВНИ ИЗИСКВАНИЯ:

- Преди тръгване на излет в планината трябва да се събере информация за състоянието на снежната покривка и особено за вятъра. Запознаването с метеорологичната обстановка и с прогнозите е задължително условие. Ако има вероятност за лавинна опасност, отложете излета.

- При мъгла има по-голяма вероятност за попадане в лавина, дори на места, където при ясно време това може да се избегне.

- Тръгнете на поход с опитен водач-планинар. Водачът на групата трябва да съобщи точния маршрут на близки, хижари и на Планинската спасителна служба.

- Излизането в планината сам е равно на самоубийство. Дори най-малкото нещастие може да причини смърт. Не проявявайте излишна смелост.

Поведението на групата трябва да е подчинено на правилата за сигурност.

- Спазвайте указанията на водача на групата и наложената от него дисциплина. Той преценява условията и взема решения, които са задължителни за всички.

- Ако има съмнение, че сте попаднали в лавинообразен район, променете маршрута или своевременно се върнете на изходния пункт.

- Всеки член на групата подбира дрехи, обувки, лавинен шнур, ски и щеки, които могат да се използват при възникване на лавина.

- Задължително е да се носят допълнително дрехи, които могат да помогнат при евентуално измокряне или преохлаждане на тялото.

При промишлени аварии

АВАРИЯ

"Авария" е внезапна технологична повреда на машини, съоръжения и агрегати, съпроводена със спиране или сериозно нарушаване на технологичния процес, с взривове, пожари, замърсяване на околната среда, разрушения, жертви или заплахи за живота и здравето на населението.

АВАРИИ С ПРОМИШЛЕНИ ОТРОВИ

В промишлеността се използват и съхраняват големи количества химически вещества, които при определени обстоятелства - аварии или природни бедствия, могат да се превърнат в заплаха за здравето и за живота на хората. С цел недопускане на аварии се предприемат строги превантивни мерки, но ако възникнат, ще има незабавна реакция на специализираните органи за овладяване на обстановката и за ликвидиране на последиците. Въпреки това, необходимо е да знаем какви потенциално опасни обекти има в района, в който живеем и какво можем ние самите да направим в случай на тежка авария или на природно бедствие, вследствие на което е възможно да има изтичане на отровни вещества.

НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИТЕ ПРОМИШЛЕНИ ОТРОВИ СА АМОНЯК И ХЛОР.

АМОНЯКЪТ е безцветен газ с остра задушлива миризма, два пъти по-лек от въздуха, образува експлозивни смеси. Разтворим във вода. Парите на амоняка образуват бял облак, който се издига на височина до 20-30 м. Вследствие на поетата влага от въздуха облакът отново се спуска близо до земната повърхност. Разпространението на амонячния облак зависи от приземната метеорологична обстановка. Водните завеси по пътя на облака ограничават неговото разпространение. Амонякът засяга горните дихателни пътища, а в по-голяма концентрация - централната нервна система. Причинява задушаване, силни пристъпи на кашлица, болки в очите, зачервяване на кожата с поява на червени петна и мехури, виене на свят, болки в стомаха и повръщане. В случаи на тежки отравяния може да настъпи сърдечна слабост и смърт.

ХЛОРЪТ е силно отровен газ, с характерна остра, задушаваща миризма, има жълто-зелен цвят. Разтворим във вода. Бързо се изпарява и образува жълтозелен облак, който се движи близо до земната повърхност и се събира в ниските места и тунели. За ограничаване на замърсяването с хлор, мястото на теча се залива с вода, варно мляко, амонячна вода и се създават водни завеси, които намаляват разпространението на изпаренията. Предизвиква силно раздразнение на дихателните пътища, мъчителна кашлица, болки в гърдите, парене и сълзене в очите, при съприкосновение предизвиква изгаряния по кожата. При високи концентрации може да причини оток на белите дробове и смърт.

ПРИ ПРОМИШЛЕНА АВАРИЯ И ИЗТИЧАНЕ НА АМОНЯК ИЛИ ХЛОР:

- При получаване на сигнал от органите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” - МВР, запазете самообладание и предайте за опасността на хората, около вас.
- Ако сте въщи, затворете и уплътнете прозорците, вратите и отдушниците, закрепете към тях мокри одеала, завеси и др. При възможност, заемете горните етажи на сградата.
- Пригответе си противогаза, а ако нямате - намокрете марлена превръзка, кърпа или хавлия,
- Ако се намирате на открито, напуснете заразения район, като се движите перпендикулярно на посоката на вятъра.
- Ако сте в превозно средство, затворете прозорците, продължете по най-късия път и излезте извън заразения район.
- Помогнете на пострадалите. Изведете ги на чист въздух. Не правете

изкуствено дишане, освободете ги от стягащите дрехи. Препоръчително е на пострадалите да се даде топло мляко и минерална вода.

- При отравяне с амоняк се препоръчва чист въздух, вдишване на водна пара с прибавка на оцет или лимонтузу /в горещата вода се сипва оцет/. При поражение на кожата от амоняк, след измиването ѝ с чиста вода се прави компрес с 2-3% воден разтвор на оцетна, лимонена или винена киселина. Направете промивка на очите с вода, 0,5-1% разтвор на стипца или 2-3% разтвор на оцет .

- На пострадалите от хлор промийте очите, носа и устата с 2% разтвор на сода бикарбонат /1 чаена лъжичка в чаша вода/. Правят се кислородни инхалации. Прилага се вдишване на пари от смес на спирт, етер или амоняк, препоръчва се и вдишване на пулверизиран разтвор на сода бикарбонат. Пострадалите се изпращат в болнично заведение.

- При излизане от заразения район, махнете и проветрете дрехите си, преди да сте свалили индивидуалните средства за защита. Промийте устата и очите си, измийте тялото си с вода и сапун и облечете чисти дрехи.

- При завръщане по домовете и работните места /след отстраняване на аварията/ проветрете помещенията и избършете мебелите, пода и стените с влажна кърпа.

- Обработвайте хранителните продукти чрез обилно измиване и отстраняване на повърхностния слой. Плодовете и зеленчуците от дворовете ползвайте, ако има разрешение на компетентните органи.

- Не извеждайте на паша животните в заразените райони.

ЖИВАК

Живакът е течен метал, изпарява се трудно, но парите му са изключително отровни. Внасянето на живак в жилищата е опасно. С различни метали и сплави - злато, мед, сребро, месинг и бронз, живакът образува амалгама, трайно се задържа върху тяхната повърхност, изпарява се бавно и може да стане причина за сериозни натравяния. При продължително въздействие на парите на живака върху човешкия организъм, се уврежда предимно нервната система, отслабва паметта, появява се обща слабост, раздразнителност, главоболие и нарушен сън. Попадайки в организма чрез храна живакът и неговите съединения, засягат сърцето, червения костен мозък, кръвоносните съдове, черния дроб, далака, храносмилателната дейност, бъбреците и кожата. Ако счупите термометър или поради някаква друга причина разпилеете живак трябва да предприемете следните защитни мерки:

- Разпилян живак се събира с помпичка, лист от медно фолио, четка или прахосмукачка със задържащ филтър, който след това се обезврежда.

- Мястото с разпилян живак се обработва със сяра на прах. Отворете прозорците, за да се прочисти въздуха в помещението.

- Ако живакът е попаднал в тялото през устата, тя трябва да се изплакне добре с вода. При попадане на живак в очите те обилно се плискат с вода в продължение на 15 минути. Трябва незабавно да се потърси лекарска помощ.

- Ако децата са играли с "подвижните топчета", незабавно свалете замърсените дрехи, изкъпете децата обилно с вода и сапун.

- При вдишване на живачни пари пострадалият се извежда на чист въздух, и се оставя в покой.

- При всички случаи на отравяния с живак и живачни съединения потърсете лекар-токсиколог.

ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ПОВИШЕНА РАДИОАКТИВНОСТ

Опасност от РАДИОАКТИВНО ЗАМЪРСЯВАНЕ може да възникне вследствие на радиационна авария, трансграничен пренос или при нарушаване мерките за безопасност при работа с източници на йонизиращи лъчения. Въпросите, свързани със сигурността на атомните централи, имат първостепенно значение. Извършва се непрекъснат радиационен контрол и се предприемат изключително строги превантивни мерки за недопускане на аварийна опасност от АЕЦ. Осъществява се обмен на информация чрез Международната агенция по атомна енергия /МААЕ/ към ООН, подписани са двустранни спогодби между съседни страни за уведомяване и оказване на помощ.

Вероятността за възникване на авария в атомна електроцентрала е сведена до възможния минимум. В подкрепа на сигурността е предвидена организация за реагиране в случай на авария. Разработени са планове и разчети и са предвидени средства за индивидуална и колективна защита. При радиационна обстановка хората може да получат облъчване от радиоактивното замърсяване: външно при престояване в замърсен район и вътрешно - чрез вдишване на радиоактивен въздух, както и чрез хранителни продукти и вода. При повишена радиоактивност съществува опасност за хората, но защитата от радиоактивно облъчване е възможна. Специализираните държавни органи предвиждат мерки за ограничаване на облъчването на населението, но за да можете да изпълнявате по-точно указанията при всяка конкретна ситуация е добре да имате предварителни познания.

ИНСТРУКЦИЯ ЗА АВАРИЙНА ГОТОВНОСТ

Йодна профилактика се извършва само след разпореждане на Министерството на здравеопазването!

- Уточнете предварително най-близкия пункт за получаване на таблетки калиев йодид.
- Преди да пристъпите към йодна профилактика, прочетете внимателно инструкцията за употреба!

ВНИМАНИЕ!

Йодната профилактика не отменя необходимостта от прилагането на всички други мерки за защита!

Индивидуалните средства за защита (ИСЗ) са:

граждански противогаз;

детски противогаз;

респиратор;

детска защитна камера.

- Проверете предварително разполага ли Вашето семейство с индивидуални средства за защита.

- Ако нямате, потърсете такива от кметството или от Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението".

- Подгответе наличните ИСЗ.
- Ако в момента на аварията нямате ИСЗ, използвайте памучно-марлена превръзка, навлажнени носна кърпа или памучен плат, с които добре да закриете устата и носа!
- Ползвайте за защита дрехи, изработени от плътни тъкани, гумирани и импрегнирани платове, полиетиленови платна.

Решението за провеждане на евакуация се взема от компетентните държавни органи!

- Запазете спокойствие – ще имате достатъчно време за евакуиране!
- Съберете всички членове на семейството си!
- Вземете със себе си:
 - лични документи, ценни предмети и пари;
 - вещи за лична хигиена (сапун, кърпа, четка и паста за зъби и др.);
 - облекло в съответствие със сезона (топли дрехи);
 - лекарствата, които ползвате за първа помощ и при хронични заболявания;
 - вещи за деца и бебета;
 - портативен радиоприемник;
 - други необходими предмети (фенерче, запалка, джобно ножче, туристически несесер и др.);

- Осигурете си хранителни продукти за 2-3 дни!
- Изключете електрическата, газовата и водопроводната мрежа!
- Заклучете жилището си!

Началото, начинът и посоката на евакуацията ще бъдат оповестени по радиото и по сиренната система.

Ако ползвате собствен транспорт, чуйте указанията, насочете се към диспечерския пункт и се включете в колоната!

Ако ползвате обществен транспорт, след като чуете съобщение за начало на евакуацията, бързо се придвижете до най-близката до дома ви спирка.

Получаване на инструкции по радио и телевизия

- Включете радиото на програма “Хоризонт”, а телевизора – на “Канал 1”.
- Местното радио, радиовъзел или местен телевизионен кабелен канал, както и радиokolите на полицията също ще ви информират своевременно за понататъшните ви действия.

Какви съобщения трябва да очаквате:

- да изчакате допълнителна информация;
- да се укриете;

– да проведете йодна профилактика;

Ако ви бъде наредено да се укриете в жилището си

- Всички трябва да се укрият, а домашните животни – да се приберат. Влезте в жилището, затворете всички външни врати и прозорци и спуснете щорите и пердетата.
- Изключете всички климатични и вентилационни системи, вкарващи въздух отвън.
 - Пристъпете към херметизация на предварително определеното помещение в дома ви, в което е необходимо да има радио или телевизор.
- Подгответе индивидуалните средства за защита (противогази, респиратори и др.) и останете в херметизираното помещение.
- Не напускайте мястото

МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА И ПРАВИЛАТА ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ ПОВИШЕНА РАДИОАКТИВНОСТ:

I. ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В 30-КИЛОМЕТРОВАТА ЗОНА НА АЕЦ, В ПЪРВИТЕ ЧАСОВЕ СЛЕД АВАРИЯТА.

При възникването на радиационната авария, с опасност за населението, ще бъдете уведомени своевременно. Сигналът се подава чрез локалната сиренна система на АЕЦ "Козлодуй", Българското национално радио, Българската национална телевизия, местни радиотранслационни възли и други средства.

- Спазвайте конкретните указания на специализираните органи на МВР.
- Ако компетентните органи препоръчат, извършете йодна профилактика по дадената ви схема. Не вземайте йодни таблетки по собствена преценка.
- Имайте готовност да бъдете евакуирани, за целта следете подаването на съответния сигнал. Поставете в полиетиленови пликове документи за самоличност, пари, лекарства, носими ценности, комплект връхни дрехи, храна за две-три денонощия, питейна вода.
- Ако имате в дома си противорадиационно укрытие, веднага го заемете, при липса на укрытие вземете мерки за уплътняване на вратите и на прозорците.
- Консумирайте само трайни и консервирани продукти.
- Ограничете излизането от дома си, ако това е наложително използвайте противогаз, противопрашни маски, марлени превръзки. След пребиваване на открито свалете обувките и връхните дрехи и ги приберете отделно.
- Спазвайте правилата за лична хигиена.
- Следете информацията за обстановката по радиото и телевизията. Изпълнявайте точно указанията на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“.

ПРИ ПОЛУЧАВАНЕ НА СИГНАЛ ЗА ЕВАКУАЦИЯ

* Изключете електрическата, газовата и водопроводната мрежа и загасете печките, затворете вратите и прозорците и спуснете пердетата, вземете със себе си най-необходимото.

* Евакуация с личен транспорт до пункта за специална обработка ще се разрешава само ако предварително ви е даден специален евакуационен пропуск.

* Не вземайте домашни животни, затворете добитъка и оставете в помещенията вода и храна за 2-3 дена. Ако е необходимо животните ще бъдат евакуирани допълнително от съответните органи.

* В пунктовете, на границата на 30-километровата зона, ще получите указания за новото ви местожителство.

II. ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ИЗВЪН 30-КИЛОМЕТРОВАТА ЗОНА НА АЕЦ, КАКТО И НА НАСЕЛЕНИЕТО В ЗОНАТА В СЛУЧАЙ ЧЕ НЕ Е НАЛОЖИТЕЛНО ИЗВЪРШВАНЕТО НА ЕВАКУАЦИЯ.

Спазвайте лична хигиена

Измивайте ръцете си старателно, особено преди хранене, къпете се всекидневно. Дишайте през носа, а при излизане – през маска или навлажнена кърпа. При влизане в жилището трябва да събуете обувките и да свалите връхните дрехи. Съхранявайте ги отделно.

Не допускайте замърсяване на вашето жилище

Децата трябва да останат въщи до изясняване на обстановката. Затворете прозорците и ги уплътнете добре. Проветрявайте само при тихо време и то чрез прозорец, на който сте поставили 3-4 пласта тензук или друго парче плат. Не метете и не тупайте, почиствайте ежедневно с влажна кърпа. При ползване на прахосмукачка изходящата струя трябва да се филтрира допълнително през мокра кърпа. Изпирайте често дрехите и спалното бельо, не сушете на открито. Хранителните продукти съхранявайте в плътно затворени съдове, следвайте указанията за кулинарната им обработка.

Когато сте на открито

Не предприемайте излети и разходки сред природата. Ограничете пътуванията, особено по черни и прашни пътища. Необходимо е често да се мият улиците и тротоарите. Не метете двора, оросявайте със струя вода тревните площи и обливайте пътеките около къщата си. Не сядайте на тревата и другите зелени площи. Не се къпете в открити водоеми.

Обработка на хранителни продукти и вода Не консумирайте хранителни продукти, за коитое обявена временна забрана. За предпочитане е да използвате наличните консервирани и други трайнихранителни продукти. Ако се налага пренасяне нахрани, поставете ги в найлонови торби. Запазването на хранителните продукти трябва да става в мазета, затворени килери и ниши или вхерметически затварящи се съдове. Обработвайтеи приготвяйте храните в затворени помещения.Изключете от менюто си листните зеленчуци имлякото. Сравнително по-безопасни са оранжерийнитеплодове и зеленчуци, морковите, картофите, птичето и свинското месо, както и океанската риба. Използвайте сухо

мляко за ежедневното меню на децата.Замърсените хранителни продукти, които не подлежат на термична обработка, консумирайте само следобилно измиване с вода и допълнително изкисване за 24 часа. При готвенето обезкостете и нарежете месотона парчета до 70 г, накиснете го за 24 часа във вода(1:4) и изхвърлете водата. Сварете месото и изхвърлете първия бульон. Вода за питейни и домакински нужди се взема само от закрити, контролирани и разрешени за ползване водоизточници. Препоръчително е децата да пият предимно минерална вода с ниско съдържание на радон.

Мерки за опазване на животните и селскостопанската продукция

През първия период на високо замърсяване животните да не се извеждат от оборите. Да се преустанови пашата, а храненето да става с навлажнени концентрирани или с груби фуражи. Боксовете и другите закрити помещения да се измиват ежедневно с вода. Останалите на открито сено и други фуражи да се ползват след отстраняване на горния слой (10-15 см). Добитите през периода фуражи да се складират за около 2 месеца. Реколтата да се събира във възможните най-късни агротехнически срокове. За намаляване на степента на замърсеност на растителните суровини спазвайте конкретните указания на компетентните органи за обработването на продуктите и сроковете за използването им.